

Naistöoline ja talunaisterahwas

Õõllumajanduse kollektiiviseerimine lõhub külas lõpulikult wana elu-olu, wabastab talunaisterahwa täielikult, annab talle täieliku wõimaluse mitte ainult majandusliste küsimuste arutamisest
 ◇◇ waid ka majanduse juhtimisest oja wõtta. ◇◇

Kommunistlisesse ülikooli sisseastumise-eelne kirjateel ette- walmistustöö ja naisseltsiliste osawõtmine sellest tööst.

J. J. Marhlewski nim. L. W. R. K. Ülikooli L. O. algab kirja-
teel ettewalmistustööd seltsilistega, kes ülikooli tahawad astuda
(waata pikemalt „Edasi“ nr. 97, 24. dets. 1929. a.).

Ka naistööliselised ja talunaised, kes ÜK(e)P liikmed, ei wõi
selles küsimuses ükskõikseks pealtwaatajaks jääda, waid, wastupidi,
nad peawad siin kõige suuremat kaasabi ja toetust andma paremate
seltsiliste wäljaeraldamiseks sellesse komülikooli õppetöö osakonda,
mille sihiks on kirjateel ette walmistada komülikooli sisseastujaid.

Seltsilised! Pidage meeles, et meie suur sotsialistiline ehitus-
töö nõuab tugewaid, rewolutsioonilise teooriaga warustatud sotsia-
listlise ühiskonna rajamise tegelasi, keda J. J. Marhlewski nim.
L. W. R. K. Ülikooli L. O. ette walmistab. Teie kohus on wälja
eraldada eneste hulgast paremaid seltsilisi sellesse rewolutsiooni-
soldatite sepikotta. Praegu on selleks kõige paremad võimalused
olemas, sest komülikool hakkab (alates 1. jaanuarist 1930. a. kuni
juulini) ülikoolieelset kirjateel ettewalmistustööd tegema seltsilistega,
kes 1930. a. sügisel komülikooli soowiwad astuda („Edasis“ nr. 97
awaldatud wastuwõtu tingimusi silmas pidades, kusjuures naisseltsi-
listele mõningaid kergendusi antakse).

Ettewalmistus sünnib (kirjateel) järgmistes ainetes: 1) ÜK(e)P
ajalugu, 2) wenekeel ja emakeel, 3) matemaatika, 4) geograafia.

Kõik seltsilised ÜK(e)P liikmed, kes soowiwad õppima hakata,
pööraku kohaliste parteiasutuste poole (waata kohtade jaotus —
„Edasi“ nr. 97) komandeerimise äsjus, kui aga kohtadest ei jatku
ehk neid määratud ei ole, siis tuleb pöörata ÜK(e)P eesti sekt-
sioonide keskbüroo ehk ÜK(e)P Leningradi oblasti komitee eesti
sektssiooni poole wastawa soowiawaldusega, mida aga enne
15. jaanuari 1930 a. teha tuleb.

**J. J. Marhlewski nim. L. W. R. K. Ülikooli L. O.
ülikoolieelse ettewalmistuse osakond.**

Õisparaft eriti talunaisterahwad kollektiivmajapidamisi toetama ja nende liirele organiseerimisele peawad kaasa aitama

Räesolewal filmapilgul seisab Nõut. Liidu töötawate hulkade ees suur wõitlus, suur ja tõsine ülesanne — terwe meie majanduse uutele alustele ümberehitamine, uue sotsialistilise majanduse loomine, mis kõikidele töötawatele hulkadele parema elu wõimaldab.

Sinnas on meil sotsialistilise ehituse alal juba suured saawutused. Sinnas on kõik suured tehased ja wabrikud proletaarse riigi omandus. Kõik sisse tulek, kõik kasu, mis tööstus annab, läheb töölisteriigile, läheb tema majanduse laiendamiseks, terwe meie majanduse ja üldise elu tõstmiseks.

Põllumajanduses ei ole meil kaugelegi weel neid saawutusi. Kõllas on meil weel 22 miljoni üffikmajapidamist ja kõik nad elawad weel suurel määral wana wiisi. Seal näeme meie weel, kuidas üffik rikas küllakurnaja ainult sellest unistab, kuidas oma aita wiljaga ja taskuid isherwontsidega täita. Kui elu niiviisi küllas edasi peaks minema, siis kaswaksid meile warsti jälle uued mõisnikud ja kurwajad. Kõllas on waja talumajapidamine niiviisi sisse seada, et üffikud isikud ei saaks riikaks minna, waid et kaswaks ja areneks terwe ühiskond, kõik töötawad hulgad. Ühesõnaga, meie põllumajandus on tarwis nii ümber ehitada, et kaswaksid töötawate hulkade majapidamised, tõuseks wiljasaak, laieneks küllwipind, paraneksid seemnesordid, mureksetaks masinaid jne. Seda kõike wõime ja suudame ainult ühisel jõul kätte saada.

Wiimasel ajal on küllas suur pööre sündinud. Üffikmajapidamiste kollek-

tiwiseerimine üle terwe Nõukogude Liidu edeneb nii suure hooga, et terwed raioonid, terwed ringkonnad, terwed oblastid kollektiiviseeritakse. See liikumine haarab oma alla ka eesti asundused. Talunaisterahwad peawad aga selle liikumise eesotsas seisma ja sellele liikumisele igapidi aktiivselts kaasa aitama. Kõhtadelt aga kuuludub kaebtusi, et õige tihti teewad just talunaisterahwad kollektiiviseerimisele takistusi ja kaitsewad kõwasti efiisade kumbeid, oma üffikust majapidamisest kinni pidades. Meie seltsilised talunaisterahwad teewad seda osalt küllakurnaja agitatsiooni tagajärjel, osalt pimeduse ja arusaamatuse pärast.

Seltsilised talunaisterahwad peawad aga endile selgeks tegema, et kollektiivmajapidamine on neile endile just eestkätt kasulik, sest talunaisterahwas wabaneb just kollektiivmajapidamise kaudu kodusest orjusest. Talunaisterahwad peawad teadma, et kollektiivmajapidamine loob need tingimised, majandusliised alused, mis neile töös ja ühiskonnas iseiseiswuse kindlustawad, mis neid tõesti mehega ühesuguseks ühiskonnaliikmeks teewad.

Sellepärast, eesti talunaisterahwad, mitte maha jääda sellest suurest uue elu liikumisest.

Nõukogude Liidus on juba palju kollektiivseid majapidamisi, kus majandus wäga kõrgel järjel on, kus töötatakse masinatega, kus wiljasaak suurem kui üffikmajapidamistes.

On olemas juba ka niisuguseid kollektiivmajapidamisi, mis suurt kasu

annavad, kuna see kasu aga ühise kollektiivse elu parandamiseks ära kasutatakse. Niisugustes kollektiivmajapidamistes ei parane, võrreldes endise eluga, mitte ühiku tehniku, vaid ka keskmise talunaisterahwa olukord. Mehed ja naised teevad ühiselt tööd ja saavad ühise kasu, tööpäev on 8-tunnine, kuna samal ajal ühikmajapidamises naine vara hommikust kuni hilja õhneni rühib, s.o. suvel 16—18 tundi päevas töötab.

Ueäranis kerge on talunaisterahwal kollektiivmajapidamises lapsi kasvatada. See on talunaisterahwa elus väga tähtis. Paljudes kollektiivmajapidamistes on laste jaoks juba lastedõimed, lasteaiad, lasteplatsid ja isegi lastemajad koolidega sisse seatud.

Kollektiivmajapidamistes saavad lapsed ka õige kommunistlike-leninlike kasvatuse. Paljudes kollektiivmajapidamistes on pioneeride rühmad. Lastele terwise eest hoolitsetakse paremini kui ühikmajapidamistes. Lastele valmistatakse paremat toitu, lapsed teevad kehaharjutusi, mis nende terwist kõwendab.

Peale kergenduste lastekasvatamise alal on perenaistel ka kodune töö palju kergem. Wõtame, näiteks, toiduvalmistamise, mille peale ühikmajapidamises määratu palju aega ja jõudu kulub. Ühikmajapidamises nõuab kodune talitamine talunaisterahwalt niipalju aega, et tal mahti ei ole ümbergi waadata ja aru saada, kuidas ta elust maha on jäänud. Hästi organiseeritud kollektiivmajapidamises on

aga ühine jõogimaja jne. See asjaolu wabastab talunaisterahwa kollektiivmajapidamises igapäewasest murest: leiva küpsetamisest, ahjust, pottidest ja püttidest. Tal jääb aega õppimiseks, võib koosolekutel, lugemistoas, punases nurgas käia, on aega ajakirju, ajalehti ja raamatuid lugeda, ja wõimalik teada saada, mida tehakse maailmas. Talunaisterahwal jääb ka aega puhkuseks, mis kõwendab tema terwist ja wõimaldab tal kauem elujõuline ja terve olla. Raskejalgsuse ajal wabastatakse naine kollektiivmajapidamises pikemaks ajaks tööst enne ja pärast sünnitamist.

Kollektiivmajapidamiste headest külgedest wõiks ja olleks palju kirjutada, kuid lõpetame seekord ja katsume seda teine kord endi ajakirja weergudel teha. Seltoodud põhjendused on küllalt kaaluwad selleks, et talunaisterahwas otsusele wõiks tulla ja peaks tulema, misjulgust teed tuleb tal käia, misjulgusele külla arenemisele kõige jõuga kaasa aidata.

Tuletage oma elu praktikast meele, et mis ühele töö wõi mõnel muul alal üle jõu on, seda on ühisel jõul kerge läbi wiia. Sellepärast peab kõigi talunaisterahwaste wõitluseseht olema — kollektiivmajapidamiste rajamine. Talunaisterahwas peab teadma, et ainult sel teel wõidab ta täieliku wabaduse, et ainult sel teel wõidab külla jäädawalt pimeduse ja wiltsuse ja lähed üle uude sotsialistlikse ühiskonda.

S. Allermann

Lenini õpetuse järele — kommunismile

Möödunud on kuus aastat sellest päewast, mil kogu maailma proletariaat oma armastatud juhi kaotas. Selle kahjutunde awaldamiseks puuduwad sõnad. Kaotus oli liig suur, liig ootamata. Kuid proletariaat, kes wõitluses kaotustega karastatud, ei heitnud meelt. Oma suures leinas wälkides, langetas proletariaat pilguks oma lipud . . .

— Lenin on surnud, kuid tema õpetus elab edasi, — ütles kommunistline partei — proletariaadi eelwägi, kes warustatud Lenini õpetusega. — Ainult Lenini õpetuse järele sammudes läheme kommunismile.

Ja proletariaat asus täieliku wastutustundega Lenini õpetuse uurimisele ja sotsialismi ehitamisele.

Raskusi on palju olnud, mõnedki on komistanud ja kukkunud, kuid elu näitab, et Lenini partei on õigel teel.

Kuue aasta kestel on proletariaat kangelaslikult oma juhi tööd jatkanud, kindlalt kommunismile sammudes. Lenini mõte ja tahe on juhtinud meie ehitust ja wõitlust. Lenin elab proletariaadi suures loowas töös, neis suurtes saawutustes, millest ei suuda wälkides mööda minna isegi rahwuswaheline kapitalism. Proletariaat ehitab elektri- jaamasid, tehaseid, wabrikuid, masinaid, traktoreid. Töötaw talupoeg lõhub iganenud wahepiirid oma põldudel, ühen-

dab külwi, karjad, inwentari, masinad, tööjõu. Proletariaadi juhtimisel ehitab kehwtalurahwas suured kollektiivmajapidamised. Kehwikute järele lähewad ka keskmikud hulgaliselt kollektiividesse — see on suur wõit kogu maailma töölisteklassile.

Linna wabrikute ja tehaste kõrwal kaswawad lähemas tulewikus suured põllumajanduslised terawilja-, karjakaswatus-, puuwilla-, piimanduse- ja juurewilja-wabrikud. Meie oleme asunud linna ja küla wastuolude häwitamisele. Traktor ja teised masinad, tungides põllumajandusse, ehitawad ümber terwed raioonid.

Kultuurse linna kõrwal luuakse uus kultuurne küla — uuel majanduslisel alusel. Kuristik linna ja küla wahel, mille pärandanud kapitalistline kord, läheb iga aastaga ikka wäiksemaks ja warsti on ta täiesti häwitatud.

Kiiresti sammub waimustatud töörahwas edasi. Mis tähendab siin üksikute wastupanek? Nad häwinewad kui pilpad tules. Lenini õpetuse järele edeneb uus elu, kaswawad uued inimesed. Mälestus Leninist on kustumata. Töörahwa saawutused ja wõidud on paremaks mälestussambaks Leninile.

Elagu kommunistline partei, kes meid Lenini põhimõtete alustel wiib uuele elule — kommunismile!

Selma Kirsch

Kewadise külwihoogtöö ülesanded

Külas on alanud uus ajajärk põllumajanduse alal — kapitalistlistest põllumajanduse wormidest üleminek sotsialistilisele alusele. Kehw- ja kesktalurahwas on endid täielikult kulaku mõju ja kurnamise alt wabastama asunud ja ühes külaproletariaadiga kollektiivmajapidamisi rajama hakanud.

See määratu pööre põllumajanduses wõis ainult sellepärast sündida, et meil maksmas nõukogude wõim. Kapitalistlikes korras on see aga nii poliitiliselt kui tehniliselt täiesti wõimata.

Selle pöördega käib kaasa äge klassi-wõitlus, sest kodanlus (kulak) ei kaswa rahuliselt sotsialismi, nagu mõned unistajad arwawad, waid wõitleb wiimase weretilgani oma olemasolu eest.

Eelolew kewadine külwihoogtöö peabki küla sotsialistiliselt ümberkorraldamise eest tähtsamaks wõitluse silmapilguks olema. Ta peab kindlustama käesolewaid saawutusi ja küla uutele wõitudele sotsialismi eest wiima.

Kewadise külwihoogtöö tagajärjel peab põlusaaduste hulk tõusma, et rahuldada

töölise ja küla keh- ja kesktalurahwa tarbeid, et anda meie tööstusele toores-ainet. Selleks on waja külwipinda vähemalt 11% laiendada, massiline kollektiwiseerimine läbi wiia ja põllumajanduse tehnikat tõsta. Seeme peab olema puhastatud ja kohtadel. Kus aga seemet wähe, seal peab seemnefondid loodama. Waja ka agronoomilisi teadmisi omandada, töowiljakust tõsta, tööd otsustarbekohaselt organiseerida jne. Üle terve Liidu peab külades agromiinimum vähemalt 80% wõrd täidetama.

Kewadise külwi jaoks on waja masinaid. Eestkätt on selleks ette nähtud kuni 47.800 traktorit ja muid põllutöomasinaid 200 miljoni rubla eest.

Ühes külwihoogtööga tuleb läbi wiia ka karja kollektiwiseerimise ja hoidmise hoogtöö. See on ala, kus talunaised iseäranis aktiivsed wõiwad olla.

Tegelik elu on näidanud, et ühes tehnika tõusuga omandab naiste töö põllumajanduses suurema tähtsuse, kui isa-isade wiisil põldu harides. Masinatöö wõimaldab naistel palju suuremas ulatuses töötamist. Waja on kehwikutest

ja keskmikkudest naistel kollektiivides ja neid organiseerides enestele täiesti selgeks teha sotsialismi ehitustöö ülesanded (s.o. end teoreetiliselt arendada) ja praktilises tegewuses oma teadmisi laiendada.

Naistel on waja ka elu-olu tingimisi külas muuta. Waja on asutada lastesõimed, koolid, organiseerida arstiabi jne. Sest muidu ei saa ju küla ümber organiseerida, kui elamiswiis endiseks jääb.

Mitte hiljem kui 15. jaanuariks peab külwihoogtöö plaan kohtadel olema, kus wabrikute eeskujul töö paremini organiseerimise otstarbel walmistusunõupidamised asutatakse. Neisse on waja rohkemal arwul aktiivsemaid naisseitsillisi tõmmata.

Kõik proletaarne ühiskondlus wõtab külwihoogtööst osa: wabrikud saadaw sellele wäerinnale paremaid töölisi, partei oma aktiivsemaid seltsimehi. Tõörahw hulkades on niipalju waimustust ja tahet sotsialismi ehitustööks, et seda ehitustööd kulakute ja kõigi kontrrewolutsiooniliste elementide wastutöö milgil wiisil takistada ei suuda.

Selma Aro

Talunaine ja sotsialistiline wõistlus

Sotsialistilise wõistluse laine wõtab oma alla itka laiemad ja laiemad hulgad NSW-Liidu töötawa pere liigetelt.

Ta on tõeliselt muutunud üheks „sotsialistiliseks töö metoodiks“, mis uue ühiskonna rajamisel wäga ja wäga tähtsat osa etendab. Sest sotsialistilise wõistluse alusel tehtaw töö annab meie tõelise aluse selleks, et meie oma majanduslises ehitustöös mitte üksi kiiresti järele ei jõua kapitalistilistele eesrinna maadele, waid nendest ligemate aastate kestel ifegi ette jõuame ning rahwamajanduse wiie-aasta plaani nelja ja wõib olla ifegi veel lühema aja kestel täidame. Ja seda mitte üksi mõnel üksikul majanduslise ehitustöö alal, waid kõigil sotsialistilise ehituse aladel, igas tema osas, olgu see haridustöö, uue elu-olu loomine wõi ükskõik misjugune muu ala meie suure sotsialistilise ehitustöö wäerinnal.

Töötaw talunaine eesti külades ei tohi sellest tööst kõrwale jääda, waid, wastupidi, tema kohus on sellele tööle — sotsialistilisele wõistlusele — kõigiti kaasa aidata.

Kuid mitte üksi sellega ei piirdu töötawa talunaise osa sotsialistilises wõistluses.

Töötaw talunaine külas ja tema aktiiv — delegaatide koosseis — peab kõigepealt püüdma seda saamutada, et üldistes külaswahelistes wõistluslepingutes leiaks tingimata wastupeegeldust ka need küsimused, mis otsukohe talunaiete tegewusega kõige ligemalt seotud on. Siia kuulufid niisugused küsimused, nagu sotsialistiline wõistlus talunaisterahwastest delegaatide koosseisute wahel töö paremini sisseseadmise mõttes, lasteplatfide ja sõimeede asutamise küsimused — töö paremini korraldamine nendes, wõitlus wanaaja elu-olu jäänuste wastu jne.

Kuid siinjuures peab igaühele see tõsiasjast selge olema, et sotsialistiline võistlus ainult siis soovitud tagajärgi suudab anda, kui ta kõik elus ja tegemisealad oma alla võtab.

Õesti küla sees asuvad töötavad talunaised! Teie kohus on nende ülesannete täitmiseks kõige laiemat osavõttu kindlustada, ise algatajad ja kõige lähemad osavõtjad olla.

—0—

Ilukirjandus

PUNANE NIIDIKE

L. BRUTUS. — Tõlkinud IDA MÄNNIK

(Järg)

Pärast tehase mürinat, pärast tööd ja kauast istumist toas on nii kerge ja lõbus täle rinnaga hingata külma talvist õhku. Sätendab lumi. Loidavad ja kustuvad kino kulutuste värvilised tuled. Dimitri tasandab käiku.

— Hiljaks jäid, — hallis kindas käsi võtab tal käealt kinni, nii lähedalt waatawad hallid, külma käes tumedad silmad, juuksed härmas, härmas ka tumesinine mütsike, mis lumehelbetega, nagu pärlitega kaetud.

— Rutemini, rutemini, hiljaks jääme.

Waatab — Oolja, kes teenib tehase söögitoas.

— Sina ka teatrisse?

— Ja, — naeravad Oolja silmad. — See on hea, et sinuga kokku juhtusin, kunagi ei sallinud üksi teatris käia. Tahad ettekande üle mõtteid vahetada — ei ole kellegagi seda teha.

Need on sõnad, kuid silmis on rohkem kui rõõm lihtsa kokkujuhtumise üle, tihedad ripsmed warjavad Dimitri waate eest seda, mis seal esimesel silmapilgul loitma läi.

Ja see on Ooljal juba ammu. Veel enne Dimitri lahtisaamist tehases, kui Oolja söögitoas töötas, juba siis oli Dimitri talle meeldinud. Aga tema? Lihtne wahekord nagu praegugi — ei midagi rohkem.

Lõbus, priske Oolja mõjus ta peale rahuldawalt.

— Noh, lähme siis! Kus sa istud, all? — Mina ka. Ongi hea, kuid kohad on meil eraldi, — ja väikene pettumus hääles.

Teater on rahvast täis. Kantakse ette uus kuulus näidend: „Urise Hiina“.

Mööda on esimene waatus. Seal on walge. Palju tuttawaid. Seal istub ka Oolja ja tema kõrwal seltsimees töökojast.

Ja ei jõudnud veel läbi mõelda, otsust teha, kuid jalad juba wiisid sinna, kus istus Oolja.

— Tere Pawlow, ole hea, wahetame kohad!

— Miks siis nii? Sinu koht on ju palju lähemal püünele!

— Mis sellest, ma tahaks siin tuttaga weidi kõnelda.

— Läheb! Ma olen üksi!

Kui Dimitri istus ja Pawlow oli piletiga ära läinud, mõtles:

— Milleks ma seda?

Kuid nagu siis, kui Dimitri oli poissmees, tundis ka nüüd Oolja peenelt ta meeleolu, teadis ta mõtet. Ja nii sõbralikult, lihtsalt alustab ta juttu näitemängust, sellest muljest, mis ta awaldab, nii et Dimitrile ta ümberistumine näib loomulikuna.

— Hiina meloodia on nii iseäralik, tead, ta ärritab mind, aga sind?

— Niisama.

Kerkis eesriie.

Oolja nägu õhetab, silmad sätendavad.

— Seesama, mis oli kunagi meil.

Ja mõlemad elasid kaasa seda, mis etendati püünel. Taganesid kaugele, ununesid elu wiletsused, wäklused, tülid.

Iseäranis kiindunud oli näitemängusse Dimitri.

— Tuleb ka nendel warsti rewolutsioon!

— See on weel kaugel, Oolja!

— Aga meil. Meie ka kunagi rääkisime, et kaugel weel.

Ja kui riietusid, naeris Oolja.

— Ainult näitlejatel oli mõni wig, töömehi — kulide osad ei mänginud nad hästi. Wist ei ole kulid nendele nii lähedal, kui meile sinuga!

Ja selles „meile sinuga“, täis rõõmu Ooljale, polnud midagi, mis oles puudutanud Dimitrit.

Lihtsalt, ilma mänguta hääles, ütles seda Oolja ja pehme soojus silmades tuletas Dimitrile meele, et ka ennem alati on Oolja ta wastu õrn olnud.

Ja luba küsimata, midagi otsustamata, saatis ta Oolja koduni.

Oolja Dimitri nagu puhkas, nagu wärske kewadine tuul tungis umbsesse kambrisse, ja neelates karget talwe õhku, ruttas ta koju poole — teel enesele etteheiteid tehes:

— Raika käskis mitte hiljaks jääda, kui ta waeneke nüüd muretsema ja ootama ei hakka.

Raaja ei maganud.

— Miks nii hilja, Dimitri?

— Hilja? Mäng kestis kaua, jalu-tasin wärskes õhus.

— Üksi?

— Milline küsimus? Ma ju kutsusin sind ühes.

— Ma olen haige, Mitja.

— Tean, Raajake, kallid; ära pahanda, et hiljaks jäin.

Kuid südamesse tekkis pahameel enese peale: miks ei ütlenud ta, et oli Oolja. Ei tahtnud teda ärritada, sellepärast ei ütlenud, waigistas ennast Dimitri.

XI.

Nagu harilikult pärast tööd, läks Dimitri ka täna tehase söögituppa.

Söökisid kandis täna teine tüdruk. Sõi ahnelt, kiiresti suppi, aga kui toodi teine söök, jäi küsiwalt tüdrukule otsa wahtima.

— Te käksite ju lambaliha tuua — siin ta on!

Ei saanud ta küsimusest aru — wastas segaselt:

— Ja, ja, ma küsisin.

Kas oli liha kõwa, wõi ootas kedagi Dimitri, kuid sõi kaua mõteldes.

— Mis see tähendab? Kas ma tõesti Oolja ootan.

Ja söömist pooleli jättes läks minema.

Kodus wõttis teda Raaja lõbusana, lahkena wastu.

— Ma ootasin sind, Mitjuka, warem. Ei tea, miks sa wiimasel ajal alati hiljaks jääd?

— Jälle! Millised kahtlused sul!

— Aga mis, kas wargal müts peas põleb?

— Rumalus, Raaja!

Pisarad weerewad üksteise järele — ruttu, ruttu.

— No wot, näed, kui närwlliseks sa peale abordi oled jäänud. Kas ma sulle wähe rääkisin.

— Rääkisid! Õlge mul rääkija!

— Ära wihasta, Raika!

— Ära wihasta! Muidugi! Naine on haige, sa ei liiguta mitte oimugi.

— Ma ju...

— Mis „ma ju“! Sinu lõbustuste pärast pean mina kannatama. Kõik mehed olete ühesugused enesearmastajad! Sandiks teete, aga pärast...

— Mis „pärast“? Kas sul häbi pole! Kas ma küllalt nende wigastamiste wastu ei olnud? Oma tahtmisel läksid niikaugemale.

— Ole wait!

— Wõin wait olla! Wõin isegi ära minna!

Müts peas, palit käes.

— Mitjuka, ära mine wälja! Kuuled, ma olen ju haige.

— Raajake, rahusta ennast, kusagile ma ei lähe, heida pikali! — Ja hääles kuuludub esimest korda tuska.

XII.

Täna on söögitoas rahwast palju. Tung! Ja kust see? Keegi tagant surus sooja, pehme käega kätt. Põik seljaltaha — Tarina! Juuksepalnikud walge rätiku alla peidetud — ainult wäiksed lokid säravad.

— Tere, Ruduhin!

— Kapsasuppi talle tuua?

— Tere! Jah, andke kapsasuppi.

Ja miks ta ütles „kapsa“, kuna ta seda suppi kunagi ei söö?

Kordas Oolja sõnu, kordas sellepärast, et läks segaseks rõõmust jälleägemise üle.

Seda rõõmu ei suutnud Dimitri enese eest varjata. Mõtted lendasid ajus — ja lusikas ootas külmas supis.

— Ma toon teile teist, aga teie...

Ja Tarina silmitses teda imestanult.

— Ja, mis mina?

— Teie pole veel suppi söönud.

— No, nüüd on minu kord pahaseks saada!

— Aga kas mina sain pahaseks? Kuulge, Ruduhin, miks te ei söö? Pole terve, wõi?

Mis mood see tal on — jälle nii lähedalt waatab silmi. Ja Dimitri tunneb, et punastab.

— Terwe olen. — Ja hääles tehtud karmus. Kuid Oolja raputab imelikult pead ja wenitab:

— Terwel! Aga ei söö?

— Ma ei armasta kapsaid.

— Ei armasta — aga tellsite!

— Ma kordasin teile järele... — Tuli meele ja waikis.

— Ja nüüd trahwiks sööge kapsasuppi! — Ja jälle silmis kelmikad tuluksed. Dimitri püüdis nad kinni — ei jõudnud peita ripsmetega, aga kätes taldrikute wirn.

— Ma tuletasin meele teid, Ruduhin. Olin kinos, kuid teleta oli palju igawam.

— Seltsiline Tarina, jäta sa õige need jutud! Parem too mulle teine söök.

Punastas. Surus kätt ja enam ei tulnud.

Dimitri istus veel wähe — siis läks ka tema minema.

XIII.

Raaja oli armukade. See oli selge. Miks? Dimitri jäi tihti hiljaks. Kuid see pole põhjus. Tülid? Algatajaks oli Raaja.

Teda ärritas tramwai, wihastasid inimesed, seismisest walutasid selg ja jalad. Koju tulles lamas tundide wiisi asemel.

Dimitri kutsus enesega klubisse, teatri, kinosse — kas ei ütelnud Raaja sellest alati ära? Oli pahane, miks läheb üksi, kuid alati kodus istuda oli raske, tema ei olnud ju haige.

Kui oli kodus, noris, näägutas. Raaja teadis et see ei ole hea, kuid ei suutnud end taltsutada. Algab ja tormab nagu hobune ilma pättsteta, ja kinni hoida pole millegist. Need äraneeatud närwid!

Tihti tülitseisid, õhtul asemel leppisid, aga hommikul tõusis Raja tihti peawaluga, ärritatuna.

Täna õhetasid trammis palawikuliselt paled, silmad sätendasid, liigutused olid rutulised, äkilised. Peas aga mõtted:

— Kas tõesti kõik on möödas, kas tulewikus ainult igapäewsus ja jäädawalt on katkenud kaua kestew lõbus punane niidike? Ei, ei! Raaja ei taha seda. Kõigis pahandustes on süüdi närwid. Tarwis wastu panna, saagu mis saab, muutuda lõbusaks, elurõõmsaks.

Ja see ei olegi nii raske. Tarwis on ainult end käsile wõtta. Näiteks need kodus istumised, milleks istuda?

Mis põhimõttel sai siis see abort tehtud? Kartis ju klubitööst mahajäämist, Dimitriga üheskäimisest — aga nüüd?

Ja kas ta mitte ise ei saada Dimitrit üksi kinosse, teatri, igale pole? Ja pärast see põhjendamata armukadedus?

See on kõik sellest üksildasest istumisest, igasuguste mõtete arutamisest, kuid inimeste hulka ei lähe — peidab end nagu tigu karpi.

— Oleks lapsed, — wilkus mõttes, — oleks põhjus, aga nüüd?

Kõik see kutsus puna Raaja palgile. Mõtte juures, et kõik wõib muutuda, aeg pole veel kadunud, särasid Raaja silmad.

Weel täna muudab Raaja kodu uueks. Lõpeks rutemini wiimane ring, saaks koju. Ja Raaja liigutused on kiired nagu mõtted.

Ja kui oli ära annud raha ja ülejäänud piletid, läks koju. Walutasid wäsimusest jalad ja käed, kuid pähe jäi kindlaks wastuwõetud otsus.

Koju tulles pani Raaja uue kleidi selga. Kleit oli lai, ja alles nüüd märkas ta, kui lahjaks ta oli jäänud.

— Kuid sellest pole wiga!

Kammis juukseid. Tuleks ainult Dimitri warem.

Kui tuli, waatas imestanult riietunud ja kammitud Raajat.

— Kuhu sa lähed, Rajake?

— Olen tüdinenud kodusest istumisest, mõtlesin sinuga kuhugile kinosse wõi klubisse minna.

— Lähme kinosse!

Tänawal on kewade. Lumi sulab, maa muutub poriseks ja lumepangad wajuwad pehme, sooja tuule suudluste all. Midagi wärsket, terwendawat on õhus. Kell juba 8 peal, aga weel on walge.

Kinos rüsin, sumin. Istusid.

Ekraanil kena naisterahwas, läks ära mehe juurest, elab üksi oma lapsega.

Kinopildil prisked lapse käekesed, jalad, wäikene prunti suuke. Ema paneb ta hälli, laps naerab, mängib ema juustega.

— Raajake, lähme ära, ma ei wõi lapsi näha. See pilt mõjub wäga minu peale.

— Waat, mis sa õige wälja mõtlesid. Jälle lastest jutt. Oota, ka meil on warsti niisugune jõmsikas, — sosistab Raaja, õlga wastu surudes.

— Waata, Raika, pea meeles, mida sa praegu ütlesid.

— Küll näed!

XIV.

Eilne juhtumine tegi Dimitri päris segaseks. Hooti näis talle see kõik

uuena, lihtsalt unenäona, ilmsi pole seda kunagi juhtunud. Kui keegi talle waremalt oleks ütlenud, et ta oma Raajat petab, ta oleks wihastanud, poleks kunagi uskunud. Milline rumalus, missugune arusaamatus!

Aga see, just see juhtuski ja nii ootamatult, äkitselt.

Raaja töötas õhtuses wahetuses. Seltsimees ühest töökojast kutsus Dimitri wäiksele perekonnaõhtule. Jotwad wist palju — ei mäleta.

Pärast rääkis Tarinaga, kes ka seal oli, lastest, oma soovist lapsi saada, et elu neil Raajaga ilma lasteta on täiuseta.

Tarina kuulas, närwiliselt sõrmi murdes. Punastas, silmades hele loit.

Äkitselt, iseenele otsust andmata:

— Ruduhin, ma armastan sind juba ammu, tean ka seda, et armastad oma naist, et mul mingit lootust ei ole, siiski armastan sind.

Waatas nii lähedalt silmi ja ta silmadest paistis see tundmus ja weel midagi, millest põõritas pea.

— Ruduhin, ma elan ülewal, samas majas. Lähme minu poole, kõneleme.

Ja kui ta oma wäikeses toas astus Dimitrile lähedale, puhkes tormina lahti kirg, ja teadmata, mis teeb, suudles Dimitri hullumeelselt, kuumalt Ooljat. Ussidena keerlesid patjadel tumedad patsid ja Oolja, õnnelik tema lähedusest, sosistas kallistades:

— Ainult mina tahan last saada, nagu sinagi.

Hommikul läks Dimitri ära. Tarina peitis häbelikult silmi tema waate eest.

(Järgneb)

KOLLEKTIIWI WÄLJAD

*On pikad ja laiad need wiljade wäljad,
ei seleta silm nende piiri.*

*Ja wäljadel wili — see mühab kui meri,
ning päikene pillub tall' kiiri . . .*

*Ei sammunud adraga rakustel kätel
siin kehwikud higinel palgel,
waid lauldes käis põllumees traktori taga
ju warasel koidiku walgel.*

*Jawili nüüd tnule käes lainetab wõimsalt,
ning kohiseb just nagu meri . . .*

*Et ühiselt põllud on haritud hästi —
kõrs tugew, pea täis raskeid teri.*

*Jah, suured ja wõimsad need wiljade wäljad,
ei seleta silm nende piiri.*

*On kadumas puudused, kadumas nähjad,
kui astume kõik — kollektiivi.*

AUGUST SAAR

Termishoid

Kollektiiv- ja nõukogumajapidamised saavad kultuuri keskkohadeks maal

Nõupidamisel, millest osa võtsid: talupoegade aktiiv, kollektiivmajapidamise kursuste õpilased, kollektiivmajapidamise keskkoha esitajad, teratrusti ja teiste organisatsioonide esitajad, tegi sm. Semaschko (praegune rahwa terwishoiukomissar) aruande nimetatud komissariaadi tööst kollektiivmajapidamises.

Praegusel ajal, ütles ta, paneme kõige suuremat rõhku selle peale, et töö terwishoiu alal saaks kohtade peal kindla programmi järele sisse seatud. Programmis on muu seas öeldud: iga kollektiiv- ehk nõukogumajapidamine peab terwishoidliliselt nii sisse seatud olema, et ta oma tegewusega terve ümbruskonna talupoegadele eeskujuks võib olla, näidates, kuidas puhtalt, korralikult ja terwelt elada võib.

Siin tuleks alata pisematest asjadest, nimelt: puhtusest oma kodus ja selle ümbruses. Eestkätt tuleks hoolitseda weewärgi sisseseadmise eest, siis esimese arstiabi andmise punkti korral-

damisest jne. See kõik on läbiwiidaw igas kollektiiv- ja nõukogumajapidamises, tarwis on ainult julgelt ja energiliselt peale hakata.

Iga kollektiiv- ja nõukogumajapidamine peab selle eest hoolitsema, et neil kohtade peal oma haigemajad (olguigi väiksed) ja alalise arsti wastuwõtmine ja nõuandmine oleks.

Terwishoiu komissariaadil on laenufondis ligi 3 milj. rbl. raha, mida ta uute rawitsemise - punktide sisseseadmiseks maale ära tarwitada võib.

Igas koll.- ja nõuk.-majapidamises peab terwishoiu rakukene olema, kes koha peal puhtuse, korra ja terwishoiu tingimiste järel walwab.

Nimetatud asutused ei pea mitte ainult põllumajanduse sisseseadmises ja majapidamises ning karjakasvatamises teistele eeskujuks olema, waid nad peawad ka uue, terve, puhta elu ja olu algidudeks saama, kus üldharidusline ja ka füüsiline (keha) kultuur kõige kõrgemal järjel seisab.

Tiisikusewastane rohi üles leitud

Aserbeidshani terwishoiukomissariaat kutsus erilise nõupidamise selleks kokku, et kuulata arst Schachtinski teadaannet tema uue, tiisikusewastase rohu ülesleidmise kohta. Selle rohu nimi on efiiriõli, mis metomaskildi (terpentini) puu walgust (tõrwast) walmistatakse. Nimetatud puu kaswab ainult Aserbeidshanis ja Jaapanis.

Koosolek tuli otsusele, et see rohi oma keemilise koosseisu poolest inimesele kahjulik ei ole. Et see rohi enne- malt arstirohuna tuntud pole, siis moodustati teaduslistest töölistest eriline komisjon, kes nimetatud rohuga arstimise saawatusi jälgib. Haigemajas lubati selleks otstarbeks 10 woodit.

Laste kaswatus

E. P. T. õpilaste suwijest eelkoolitööst 1929. a.)*

Magu eelmistel aastatel, nii töötajid E. P. T. õppurid ka tänawu suwel üle NSWõidu laiali pillatud eesti afunduste

lasteplatšidel. Tänawu suwel olid töö- tingimised palju raskemad kui eelmistel aastatel. Räässolewal terawal klassiwõit-

„Liwoonia“ lasteplats — Põhja-Kaupaasias, Armanviri ringkonnas

luse ajajärgul külas on loomulik see asjaolu, et igasugused nõukogude vastased kihid ka lasteplatside asutamise tööle taktis- tusti püüdsid teha (agiteerisid lasteplatside vastu jne). Samuti andis platsidel end tunda, eriti töö algul, mitmete toiduainete puudus, mille muretsemine raskustega oli seotud. Kuid kõige selle peale vaatamata võime kokkuvõttes öelda, et tänavuse tööga on jällegi samm koolieelses töös edasi astu- tud. On paranenud töö ise ja ka tema omadus.

Gelmisel suvel oli 9 lasteplatssi 300 laps- sega, tänavu suvel oli 11 platssi 386 laps- sega. Meist oli 128 kehviku last, 114 keel- miiku last, 11 jõukate, 55 tööliste, 26 tee- nijate, 3 käsitöölise ja 49 lasti kommuunadest. Rahvuslikelt jagunesid lapsed järgmiselt: eestlasi 269, venelasi 99, poolakaid 4, lätlasi 4, sakslasi 6.

Platssid olid järgmistes kohtades: Põhja- Kaupaasias 4, Wenemaa keskraioonis 5 ja Siberis 2. Kasvatatajaid platsidel oli 20 inimest (2 inim. platstil). 5 platssi warus- tas rahwa hariduskomisariaat, makstes kasvatataja palga, andes sõiduraha, 20 rbl. eest mänguasju ja kirjandust. Kohapeal- setelt raioonidelt, organisatsioonidelt ja laste- wanematelt saadi raha lastele ühishõlgi

korraldamiseks platsil. Teiste plaside jaoks muretseti kõik raha kas ringkonnast või küla asutustelt (näit. Likopeja as., Luuga ringkonnas, kus kõik kulud kandis küla).

Geltööd plaside organiseerimiseks oli kohtadel nõrgalt tehtud, nii et platsidele sõitjatel tuli peaaegu kõik organiseerimise- töö ise läbi viia (nagu rahakogumine or- ganisatsioonidelt, raioonilt, ruumide muret- semine ja korraldamine, toiduainete muret- semine, laste registreerimine jne).

Enamuses olid plaside kasutada kooli- ruumid, ent mõnel pool tuli ka talumajas töötada. Kõikidel platsidel oli lastel ühishõvõl.

Platstil olid lapsed keskmiselt 8 tundi päevas, mõnel pool tuli aga kuni 12—13 tundi töötada.

Platssi töö eesmärgiks oli: 1) anda las- tele terwishoidlikku õpetust; 2) kasvatada neis kollektiivsuht; 3) panna alus mar- sifilist-materialistilisele ilmawaatele ja 4) wabastada talunaisterahwast.

Terwishoidlike õpetuste omandamiseks oli platsidel järjekindel kätepesemine enne sööki, suu loputamine ja jalgade pesemine enne kojuminekut sisse seatud. Samuti ka juuste ja küünte lõikamine. Patsude, tihti willaste riiete asemel sai (kus see wõi- malik) õmmelbud kerged kombineed, mis

„Estonia“ lasteplats — Ranski ringkonnas

lapsed, platfile tulles, selga panid. Kui ilmad lubasid, sai jalutuskäike, supelusi ja päiksevanne korraldatud.

Algul platfile tulles olid lapsed arad, ei osanud üheskoos mängida, igaüks kiskus mänguasju omale, ja õhtutel püüdsid neid isegi koju viia. Suve lõpupoole aga kaabusid sarnased nähtused. Lapsed harjusid uue olukorraga, õppisid kollektiivselt mängima ja töötama.

Platfilel töötasid lapsed komisjonides. Oli sanitaarkomisjonid, kes puhtuse järel vaatatsid, mänguasjade komisjon, kes mänguasjad kohale seadis ja majanduse komisjon. Peale selle olid iga päev korraldajad, kes lauda katfisid, nõusid aitasid pesta, tuba pühkifid jne.

Tööna oli siise seatud: joonistus, sawitöö, papitöö, puutöö ja käsitöö. Peale selle tutvunesid lapsed värvide ja geomeetria vormidega, omasid hult laule, salme ja wabalüugutusi, millega lõpupidul esinesid.

Wanemate tööga ja ümbritsewa eluga tutvunemiseks korraldati ekskursioone sepi-kotta, traktori juure, weskisse ja teistesse sarnastesse töökohadesse.

Lapsed omasid weskuste kaudu algmõistet pioneeridest, töölistest ja Leninist. (Organiseeriti Lenini nurgad.) Kõneteele arendamiseks jutustasid lapsed piltide ja

ettekujutuste järele endi läbielamistest ja mälestustest. Weskuste teel selgitasime lastele mitmesuguseid looduse nähtusi, millest lastel tihti wale ettekujutus oli, ning mis selle tõttu soodsaks pinnaks olid ebausule.

Kus lapsi mitmest rahwusest koos oli, tuli eriti internatsionaalse kaswatuse küsimusele tähelepanu pöörata. Tuli lastele selgitada, et kõik rahwused on ühesugused, ja et üks laps pole halwem kui teine.

Peale tööd lasteplatfil aitasid praktikandid (kaswatajad) kaasa igasuguste pidude, tähtpäewade ja hoogtööde läbiwõimisele, wõttes osa näitemängudest, rahwataintjudest ja teistest ettekannetest.

Suureks puuduseks platfil töötamise juures oli kohaliste pedagoogide leige osawõtt. Õpetajad ja ka lugemistoja juhatajad ei aidanud mitte ainult tööle kaasa, waid isegi ei lastnud endi lapsi platfile, nagu sm. Palgi P.-Kaukaasias, Siwoonia asund.

Kuid kõigi raskuste ja puuduste peale vaatamata, mis töös ette tulid, omandasid praktikandid siiski wäga palju oskusi ja kogemusi edaspidiseks koolitööks.

Praktikandid

*) Artikli ülesanne on kohalike tegelast juba nüüd talwel lasteplatfile awamise eel-töödele õhutada.

Sõnumid

MAALT:

Kiri Eug-Logist

Kallid seltsilised!

Delagaatide programmi läbitöötamise juures takistab meid kirjanduse puudus.*) Eugemistoal on neid raamatuid, mis programmi läbitöötamise juures tarvis läheb, 1—2 eksempl. Sellest ei jätku meile, sest meie (delegaadid) tahame enne koosolekut, igaüks iseseisvalt, materjali läbi töötada, et rohkem teadmisi omandada ja areneda.

Tänasel koosolekul otsustasime selles asjus teie poole pöörata, ehk saate meid kuidagi aidata. Linna seltsilistel on neid raamatuid, võid olla seisavad nad mõnel tarvitamata, sest neil on nad juba läbi töötatud. Need pruugitud raamatud võiks seal kõik kokku korjata ja maale saata. Nende raamatute abil saaksime meie sotsialismi ehituse sõjariista teritada; järgmisel aastal saaksid teised sedasama teha, sest

*) Kiri on linna seltsilistele määratud. Raamatuteft on puudus ka teistel delegaatide koosolekul maal. Raamatud, mida meil waja, on järgmised: B. Kerschentsew ja N. Leonjew „Leninismi aabits“ (133—135 lht.); „Nõukogude lipu all“; D. Käästas „Lenini lipu all“; S. Krölow „Põllumajandus ja talunaisterahwas“; „Sotsialistlike Nõukogude Wabariikide Viidu põhiseadus“; N. Lenin „Naistöölistest ja talunaisterahvastest“ (1—20 lht.); „Leninismi aabits“ (17—20 lht.); „Naistööline ja talunaisterahwas“ nr. 5 (46 lht.); Linkholm „Leninistlik-kommunistilise noorsoo ülesanded Eesti asundustes“ (17—18 lht.); ajaleht „Eäde“.

Palume seltsilisi neid raamatuid ebasisaatmiselks ära anda: ул. Ракова, ЛОКУНМЗ, парткабинет.
Redkolleegium.

nõukoguwalisus ja kompartei seawad meie ette suure ülesande — sotsialismi ehitusel. Seba ei suuda meie ilma teoreetilise aluse ta teha. Sellepärast on meil tarwis õppida, õppida ja õppida!

Poliitõppusega käsitääs teeme ka praktilist tööd, sellega omandame praktilisi kogemusi: igaüks meist, delegaatidest, on määratud praktilisele tööle komisjonidesse, kooli- ja külanõukogu ning lepituskohu juure, kus me praktiliselt juba sotsialismi ehitusele kaasa aitame.

Tänasel koosolekul otsustasime juba suwise lasteplatši eeltöödega algust teha. Peale selle on meile selge, et ühiskondlik-õppimises ei wabane naine kunagi ja et meie nõukoguwalisuse poliitika sihiks ei ole mitte kapitalistilise waid sotsialistilise majapidamise arendamine. Sellepärast otsustasime aktiivselt kaasa aidata meie külanõukogu kollektiiviseerimisele, teha selgitustööd nende naisterahwaste hulgas, kes weel meie suurest ülesehitustööst aru ei saa.

Ka meie, delegaatide, hulgas on wäikene protsent sarnaseid, kes ei ole tööst ega endi arenemisest huvitatud, on passiivsed ja punduvad ilma põhjuseta koosolekult. Nende hulgas tuleb meil just eeskätt selgitustööd teha. Kui nad siiski endid ei paranda, siis puhastame nad endi ridadest wälja ja lähme kindlal sammul sotsialismi poole.

Delegaatide grupi nimel

Ella Saar

Naised energilised hoogtööle kaasa aitajad

Wobodati külas (Tomski ringk.) oli 17. nowembril naiste üldkoosolek, kus naisdelegaadid oma tegewuseft aru andsid. Nagu aruandest selgus, on naisdelegaadid aktiivselt sotsialistiliseft ehitustööst, wilja kokkustuhoogtööst, 2. ja 3. industrialiseerimise laenu laialilaotamisest osa wõtnud ning ka ise kollektiivselt industrialiseerimise

laenu oftnud. Peale selle wõtsid naised aktiivselt osa ka sügiseft külwihoogtööst (wiljaseemne sorteerimisel ja formaliiniga pesemisel). Koosolek tegi otsuseks külale wiljakraafimise masinat muretseba ja kewabel lastesõim afutaba, milleks juba nüüd eeltööd otsustati hakata tegema.

Nety

Siberi naisbelegaadid

Kiri Eesti-Haginsklift

Kallid selfilised!

Sain teie saadetused kätte. Dfustasime asutada kuuekuulised juurdeldituse ja õmb-luse kursused kohaliku juhatajaga ja koha-liku naisorganisatsiooni toetusel. Rairoonist ei saa meie mingisugust rahalist toetust. Rairooni organisaator käib siin väga harva, nii et ka juhatusse saamine puudulik on. Elame siin Kalmõki stepis, nagu maha-jäetud, kuid siiski on tung edasi rühkida, et mitte sel suurel tähtsal ajajärgul teis-test maha jääda.

Töökursused algasid 12. novembril 23 õpi-lasega. Õpilasi tuleb veel juure. Viie-päevane töönädal algab 1. jaanuarist, siis algavad ka käsitöö- ja poliit-tunnid. Kui lehes kuulutus ilmus, et lähemal ajal ilmub „Naistööline ja talunaisterahwas“, siis rääkisin sellest kahele oma selfilisele, keda arvasin sellest huvitatud olevat, ja telli-sime 4 eksempl., tats nummert tellisin veel oma kulul kahele naisterahvale, et tõsta huvi ja tõmmata naiste ajakirja ümber rohkem tellijaid. Müüd on meie külas ligi-

kaudu 20 eksempl. tellitud. Loodame, et eesti naiste ajakiri tulevikus meie asundu-sesse suuremal arvul teeb saab leidma.

Lähemal ajal kawatseme pidu korraldada, et Elistasse (oma rairooni linn) kahte õpi-last sukakudumist õppima saata. Määra-sime sellest pidu sisetulekust ka teatud prot-sendi „Naistööline ja talunaisterahwa“ toe-tuseks. Väga tarvilik oleks kui meie aja-kiri veel rohkem ja laiemalt käsitööbringide, lasteplatside töö, juriidilisi küsimusi jne walgustaks ning loetmisi-küsimusi awalbaks, mis meie ajakirja vastu huvi ärataks.

Minewal aastal töötas meil ka suvine lasteplats 33 lapsega ja kahe juhatajaga. Juhatajad-praktikandid saadeti meile Lenins-gradist, Eesti Ped. Tehnitumi 4. kursuse õpilased. Olime esiteks nagu pimedad la-nad. Ei osanud kuidagi alustada. Saime praktilisi näpunäited „Naistöölisest ja talu-naisterahvast“, neid saatis meile ka Li-woonia küla naisorganisatsioon, kus ennem juba lasteplats oli töötanud. Kals nädalat käisid lapsed oma leiwakompsuga, mis väga

tülitas oli. Kuid juulist algades korraldajime juba ühishöögi lastele, andes seda neile kats korda päewas. Siis hakkas töö juba kaunis hästi edenema. Kui raiooni organisaator meie lasteplatši käis waatamas, siis leidis ta selle päris eestkujuliku olewat. Lastega pandi kats pidu toime. Kanti ette laulusid, ilulugemisi, spordinumbreid ja tantse. Need õhtud olid palju huwitavamad kui täiskaswanute ettekanne õhtud. Paljud, kes enne lasteplatšist teadagi ei tahtnud, kahjatsesid, et miks ka nende lapsed siin ei ole.

Küüid tahaks mõne sõna ka põllumajanduse edusammudest rääkida. Olin delegaate poolt põllumajanduse sektsooni valitud. Kõik sektsooni liikmed olid uuele põllumajandusele üleminemistest huwitatud. Kõikide suwel koguunus „Külwajas“ etskursioonis. Selle järele organiseerisimegi artelli „Uus Ilm“, millesse 50 maja pidamist on koondunud. Sügisene külw tehti ühiseft, külitati täis 306 hektarit. Wiljaostuhoogtöö on meil lõpetatud.

Seltfimeheliku terwitusega

Ek. Müller

Töö naiste seas nõrk

Darjino külas (Luuga ringk.) waliti 1928. a. delegaadid, kuid siinamaani ei ole nad midagi weel ära suutnud teha. Selles asjus tuleb ühelt poolt noorteühingu ja partei rakufest süüdistada, kes sõrmegi selleks ei ole liigutanud, et naiste seas tööd aidata teha ja neid ühiskonnatööle tõmmata. Teiselt poolt on selles süüdi naised ise, et nad midagi korda ei suuda saata. Näiteks sõitis 25. aug. l. a. raiooni naisorganisaator koha peale, et koosolekut toime panna, kuid naised ei tulnud koftu, wälja arwatud ainult mõni üksik, mille pärast

koosolek pidamata jäi. Et naised nii wähe ühiskonnatööst osa wõtawad, selle põhjuseks on osalt kirjaostkamatus, osalt see, et nad wähe ajalehti ja ajakirjandust loewad ja telliwad, mille tõttu ka nende filmaring kitsas on.

Partei ja noorteühingu rakufest tuleks naiste käsitõõringid jne organiseerida ja nende kaudu naiste seas kirjaostkamatus likwideerida ja nende poliitilist tasapinda tõsta. Peale selle oleks tarwis raiooni naisteosakonnaga kindel side luua.

A—J.

Poliithariduslijest tööst naiste seas

Poliitharidustöö talunaiste seas on weel wäga nõrgal alusel. Selles on süüdi ka meie kohapealsed parteiorganisatsioonid. Wäga wähe pöõratalse tähelpanu poliitilise kaswatuse peale naiste seas. Selle peale, et neid organisatsioonilisesse töösse tõmmata, unustatakse nad hoopis ära. Doomulik on, et talunaisterahwas on rohkem maha jäänud kui naisseftiline linnas. Naisseftiline linnas puutub koftu suuremate hulladega, loeb rohkem kirjandust ja saab üldse kultuurfelt rohkem areneda. Maanaisterahwas, wastupidi, on aga tihti peale kirjaostkamatu. Ka meie kooli õppurid peatsid maanaiseftiliste peale rohkem tähelpanu pöõrama. Selleks on waja kindlasse sidemesse astuda maaga. Iga õpilase kohus on kirjawahetust pidada maarahwaga, soowitada neile kirjandust lugeda

ning igasuguseid juhatusi anda küsimuste peale, mis neile arusaamatud on.

Talwel maale praktikale sõitjad õppurid peawad erilist tähelpanu pöõrama naiste seas töötamise peale. Lugemistoa juure tuleb mitmesuguseid ringisid asutada, kus talunaised wabadel õhtutel wõiksid käia. Waja on ka järel waadata, kas on kirjaostamatuid ning asutada kirjaostkamatus likwideerimise ring. Aktiivsemate külanaiate seast tulewad delegaadid wälja eraldada, kes tööd naiste seas edasi jatkaks. Neile tuleb ka naiste seftorganisatsiooni adress anda, kellega nad kirjawahetusse wõiwad astuda. Sealt saawad nad oma edaspidiseks tööks juhendõõre.

Õppurid! Rohkem tähelpanu naisseftilistele külas.

Alew

Kommuna „Koidu“ lapsed lasteplatsil

Tellime oma ajakirja — see avab meie filmad

Meil, Sjakowo külas (Dsmino raioon, Luuga ringt.), on naised hariduslifel maha jäänud — paljud mõistavad ainult emakeeles waerwalt lugeda ja tähti teha. Selle põhjusel on peaaegjalikult see, et naised, wälja arwatud ainult mõned, raamatuid ega ajakirjandust ei loe, ega tema tähtsusest aru ei saa. Suurem hult naitest ei tea midagi kultuurisemat peale „gulänjate“ ja „palwetundide“ olewat. Näitegrupist wõtawad osa wähesed, ja needki

peaaegjalikult jõutamate plitad. „Ajakirja „Naistööline ja talunaisterahwas“ ei telli siin ükski naiterahwas. Nähtawasti ei ole nad oma ajakirja tähtsusest weel aru saanud, wõi taistab neile seda tegemast usu mõju.

Naised, pidage meeles, et ainult ajakirjandus ja kirjandus awab teie filmad ja päästab teid pimedusest. Sellepärast tellige ajakirjandust.

Irisa

LINNAST:

Kodustele perenaistele!

Kas meie, kodused perenaised, püüame küllalt teadlikult uue elu-olu poole? Seda pole näha. Tihti paistawad filma aktiivsete meeste naised, kes ainult mõtlewad oma kodu ja ehete peale, sealjuures täiesti läbi imbudes kodanlise ilma waatega.

Meil oleks praegu, 5-aasta plaani läbiwiimisel, tdesti aktiivseid naiti elu-olu parandamiseks tarwis, aga me näeme, et just paljud neist wirisejatega ja nurisejatega

ühes sammuvad. Harilikult kuuled nende suust, et ei olla ühte ega teist, ja tihti mõtlewad nad isegi igasugust rämpsü wälja. Ei saa aru, keda siin tarwis oleks süüdistada, kas meest wõi naiti?

Ma mõtlen, et eestlätt muidugi meest. Tihti kuuled meeste suust: naine, mis tema ka teab. Seesama mees tahab naiti weel wanades raamidest hoida. „Selle mehe kohus oleks naiti õpetada ja naine ühis-
konnatööle panna. Kuna aga mõni naine

ütleb, mis ma ühistonna tööst tean, minu jaoks seda ei ole.

Seltsilised! Tööd on meie jaoks küll ja küll. Meil töötab eesti Haridusmaja juures naisring kolme ühikuga: juurde-õidufering poliitwestlustega, sanitaarring poliitkooliga ja punaseristi rakute. Aga kas on küllalt naisti sinna organiseeritud? Ei ole. Paljud ilmuvad sinna käsitöö pärast, aga poliitilised küsimused huvitavad neid vähe. Meil ilmub endil ajakiri „Nais-tööline ja talunaisterahwas“. Kuid kas oleme kõik endi lehe tellijad? Ei ole. Naiseltsilised! Kodused perenaised! Praegu on ajalehe hooaeg käimas. Aga on meil niipalju küllalt, et sellega hoo-tööle laasa aidata ja teda edukalt läbi viia. Selleks on tarvis kõigepealt köitidel naiseltsilistel lehte tellida ja tellimisi juure muretseda. Muretsesu igauks omale tellimiste vastuvõtmise raamat ja toogu uusi tellijaid juure. Kui meie oleme teatud arvu lugejaid endi ajakirja ümber loon-danud, siis suudab meie ajakiri meile ka midagi pakkuda ja meie küsimusi ja üles-andeid lahendada.

Haridusmaja juures on lastetuba, peaaegjalikult ringi liikmete tarvis. Aga kas viivad kõik ringi liikmed oma lapsed laste-tuppa? Väga väike protsent. Tihti kuule-d nendelt samadelt liikmetelt, et ega ma last sellepärast klubisse ei toonud, et teda lastetuppa anda. Palju tööd on tehtud ja waewa nähtud, enne kui meie endi

nõul ja jõul selleks lastetuba suutime asu-tada, et omal kergem oleks klubis käia ja ühistonnatööd teha. Sellepärast viime kõik oma lapsed lastetuppa ja teeme ka teistele emadele selgeks, mis tähtsus on lastetoal.

Tihti kantakse näitelaval ette numbraid, mis lastele kohased ei ole. Laps segab tihti ema ja ühtlasi ka teisi vaatajaid, kuna lastetoas on aga laps kohase järel-waatusel all. Seal on neil oma mängud ja oma seltskond, seal õpib laps juba al-guses ühiselt mängima, mängides õpib aga laps seda, mis tal elus tarvis läheb, ni-melt ühistonnas töötama. Emad peavad ka ise lastetuba peale rohkem tähelepanu pöörama, peatsid samuti nagu eelmistel aastatel lastetoas oma järjekorset walwe fisse seadma.

Seltsilised, kodused perenaised, kõik tööle! Kuigi mees tahtsida püüab, tuleb selle peale vaatamata wanad eelarvamised maha raputada, et mees on naise pea. Naelu-tame need mehed häbiposti ehk mustale tahwile, kes oma naist ainult koduseks pupuks ehk supipoti ja lapseliku jaoks peab. Baha on tundma õppida oktoobri-rewolutsiooni ja meie Nõukogude Liidu ehitustööd. Naiseltsilised, eriti kodused perenaised, kõik ülesehitawale tööle! Wiie-aasta plaani läbiwiimiseks peame ka meie oma käd külge panema!

Selleks jõudu.

Anette N—a

Wolodarski nim. õmbluswabrikust

Siin töötawad enamasti naiseltsilised. Wabrik oli üks esimestest, kes juba 1928. aastal seitse-tunnisele tööpäewale läks. Ka wahetpidamata töönaidalale läks ta esimefena, et töowiljakust tõsta ja tööliste rohkem puhkust wõimaldada, sest puhkunud tööline töö on palju wiljakam.

Suurt aktiivsust näeme tööliste juures wiie-aasta plaani teostamise alal. Töö-wiljakus tõuseb, tööstus laieneb, kiiresti kerliwad uued majad ja tehased. Tööliised koguwad kopikate wiisi summaks riigi-tasjasse. Wolodarski nim. wabriku töö-

liised ostsid oma wabrikule ühe päewapalga suuruse summa eest 3. industr. laenu.

Tööliised ei jää peatuma wana korra ja usu juure. Seda näitafid meile selle aasta jõulud, mil iga tööline wabrikusse tõttas ja esimesel „jõulupühäl“ kollektiwi-seerimise fondi kasuks töötas. Tööliised or-ganiseeriwad endi hulgast seltsimehi maale saatmiseks, kes seal põllumajanduse kollektiwi-seerimist aitaks läbi wiia. Kõik see näitab, et tööliised ühiselt ja julgelt, kõiki raskusi wõites, sotfialismile sammuwad.

Tööline R. L.

Emad, pidage filmas, et kassid kannavad
laiali haiguseidusid. — Urge lubage lastel
kassid kätel kanda.

Töölised abiks põllumajanduse kollektiiviseerimisele

ÜR(e)P organiseerib töölistest wabatahtlikke gruppisid, kes maale abiks lähemad kollektiivmajapidamisi organiseerima. „Wesreteno“ wabrikus andsid endid 150 töölist selleks üles. Nende seast waliti 50 wanamemat töölist wälja, kes wabrikus 15—25 aastat on teeninud, nende hulgas palju parteiliikmeid. Jaanuarikuul lähewad nad lähenedalistele turjustele, kus neile maa-

töö kohta näpunäiteid antakse. Peale selle saadetakse nad puuwilla kaswatusesse, et seal suuremaid kollektiivmajapidamisi organiseerida, sest praegused puuwilla kaswatused ei anna niipalju tooresainet, et meie ilma wälise abita wõikime läbi saada. Puuwilla kaswatus tuleb laiendada ja teda kollektiivsele alusele seada, wastasel korral on meil ilka riidepuudus. Naistööline

Cenini nim. eesti looli lastemajast

Wiimasel ajal on mitmelt poolt samme astutud, et eesti lastemaja sisemist olukorda parandada. Haridusmaja juures olev käsitööring wõttis juba sügisel lapsed oma hoole alla ja ringiliikmed käiwad kordamööda lastele riideid õmblemas ja parandamas. Eesti Pedtehnikumist eraldati grupp noorteühingu liikmeid pioneeritöö peale. Kawatsetakse lähemal ajal toetuspidu korraldada, millest ka lapsed osa wõtawad. Peale selle aidatakse seinalehte wälja anda, ruumisid kaunistada ja rin-

gide organiseerimisega üldse aega kultuuriselt mööda saata. Osa pidu sisetulekust lähets mõne puutööriista muretsemiseks, et laste tegewust kindlamini organiseerida ja neile lihtsamaid tööostusi anda.

Et praegusel ajal laste omawalitfust üheks paremaks kaswatusabinõuks loetakse, sellepärast oleks tarwis lastemajas selle külje peale iseäranis suurt rõhku panna. Minult omawalitfuse õige organiseerimisega wõib kollektiivne kaswatus jaatawaid tagajärgi anda.

WALGEST EESTIST:

Naistöoliste olukorrast Eestis

Naistöoliste olukord kodanlises Eestis läheb iga aastaga wiletsemaks. Suurtööstus, peaausjalikult tekstiiltööstuse ettewõtted, kus tuhanded naistöolised ennem tööd leidsid, on suuremalt osalt juba wälja surnud. Nende asemele on asutatud wäiksed töökojad, mis nüüd kord-korralt ka hingusele lähewad, sest nad ei jõua wäljast sisseweetawa kaubaga wõistelda, mis odawam ja parem on. Selle tagajärjel kaswab töötatöoliste arw järjest. Börsel on tuhanded naistöolised registreeritud, kuid peale selle on weel määratu arw neid, kes registreerimata, ja seda sellepärast, et börsest pole midagi kásu, sest wabrikant wõtab seda keda tema tahab ilma börseta. Need on noored ilusad, keskkooli haridusega ja lakitud küüntega preillid.

Wabrikant loodab, et ta oma „hea-teo“ eest mõne lõbusa õhtu ühes nendega restoraanis saab mööda saata. Need kohad on peaausjalikult tubaka-, kompweki- ja tikuwabrikutes. Kuid wanematel ja tösisematel naistöolistel pole mingit wäljapääseteed. Suwel ja sügisel katsuwad nad enesele weel hallparuni juures, heinatööga ja kartuliwõtmisega, lelba müretseda.

Õhtul, kui lehed ilmuwad, on trüki-kodade juures murruna töötatöolisi näha, kes lehtedest tööpakkumisi otsiwad, et kas wõi leiwatüki eest saaks kuidagi talwe üle elada.

Eestis kaswab kohutawalt ka enesetapmiste arw, mille põhjuseks on wilets

majandusline olukord. Ei ole kiiduwäärt ka nende naistöoliste elu, kes töö on. Toome mõne näituse Balti puuwilla-wabrikust, kus suuremal arwul naistöolisi töötab. Seal teenib tööline 120—150 marka (s.o. umbes 60—75 kop.) päewas. Tükitöö hindasid surutakse järjest alla, teinekord ei teeni 120 markagi. Kui töölised palganõudmisega wabrikandi ees esinewad, siis wastab see, et nad wõiksid rohkem masinaid wõtta, siis teeniwad rohkem. Töölisi sunnitakse puhkepäewiti harilikku tasu eest töötama, et wabrikant wõiks kiiremini oma tellimisi täita ja rohkem kasu saada. Niisamasugused tingimised on ka Lutheri wabrikus. Wabrikant laseb meestöolise lahti ja wõtab naise asemele, et teda kergem kurnata oleks, ja maksab talle selle töö eest pool wähem palka. Majaomanikud näitawad oma jõhkrust sellega, et nad ei wõta raskejalgseid naisi oma majasse, ja kui majas naine raskeks jääb, siis ajab majapere-mees ta korterist wälja, sest lapsed rikkuwat tema korteri ära. Niiwiisi on naistöolisel emakssaamine Eestis hädaohtlik asi. Telselpoolt on hädaohtlik ka abordi tegemine, sest selle eest karistab kodanline kohus. Sarnane olukord sunnib naisseltsilisi kõigi raskuste peale waatamata tösiselt endi organiseerimise peale mõtlema ja rewolutsiooni ettewalmistamiseks tööd tegema, sest ainult töörahwa rewolutsioon wõib töolisteklasi Eestis sellest raskest seisukorrast päästa.

Naistöoline

Majandus

Odawamale toitmisle

Taani õpetlane dr. Hindhede on toitmisefüsimust juba üle 30 aasta uurinud ja selle tulemusena üle paarikümne raamatu arwalbanud.

Dr. Hindhede kõneleb ühes oma raamatus, „Moodne toitlus“, järgmist: Oli 1895. aasta juulikuu. Minu atateses walminefid maasitad ja noored kartulid. Tahsin

tegelikult uurida munawalge tähtsust meie toidus ja söin 3 korda päevas noori, wesi- feid, munawalgewaeseid kartuleid wõiga ja teiseks toiduks maasikaid wähe piimaga. Sarnase toiduga sain ma waewalt $\frac{1}{4}$ sellest munawalge normist, mis teadus päewaseks tarwiduseks oli määratud. Heatahtlik, nagu ma olin, uskusin ja ootasin järeldusi, ja neid pidin ma nüüd oma nahal tunda saama. Kuid minu suureks üllatus- seks ei tulnud mingisugust muudatust. Olin endiselt heas tujus, töötas meeoleolu ja enesetunne oli isegi parem. Sellest ajast peale kaotasin ma usu wanadesse õpetus- tesse ja hakkasin oma terve perekonnaga lihtsat munawalgewaest toitu sööma, mis peaaesjalikult koosnes: jämedast rukkileiwast, tangudest, kartulitest, taimewõist, aia- ja puuwiljast ning õige wähesest piimast.

10 aastat hiljem awaldasin oma katsed. Minu 4 last olid selle toitumise juures pri- sed ja terwed, ning oma suuruse, raskuse ja rinnauimbermõõdu poolest teistest sama- wanustest lastest kahe aasta wõrra ees. Peale selle on minu uus toitumiswiis wäga odaw.

Dr. Hindhebe on katsete arwel kindlaks teinud, et tugew mees wõib kõige parema terwise juures elada: 1 aasta ainult kar- tulite ja taimewõi, $\frac{1}{2}$ aastat ainult obra- tangu, suhtru ja taimewõi, 1 aasta ainult kaeratangu, suhtru ja taimewõi, 2 aastat ainult kapsasupi, kartulite ja leiva söömi- sest — ilma igasuguse raswata, $\frac{1}{2}$ aastat ainult jämeda leiva ja taimewõi söömisest.

Ta on katsetega ka tõendanud, et inime- mene nisu- ja rukkikliisid samuti seedib kui koduloomadki. Sama katset tõendasid hiljem Zürichi fisioloog prof. Wiegner ja Stochholmi prof. Johanson.

Dr. Hindhebe on palju katseid teinud: nii algasid nad mitme mehega saia ja mar- gariini söömisest, kuid juba kolme nädala pärast tuli katse lõpetada, sest nad olid selle aja jooksul nii nõrgaks jäänud, et waewalt weel jalul püüsid. Suwitaw, kartulist ja taimewõist wõib elada terve aasta, jämedast leiwast ja taimewõist $\frac{1}{2}$ aastat ja saiaist ning margariinist hakkab juba mõne nädalaga jõud lõppema.

Sellepärast ütleb dr. Hindhebe: „Jul- gelt ja kartuseta wõib wahetada kallid toiduained odawamate wastu, ilma et me sellega oma terwist ja tööhõudu nõrgen- daksime.

Tema kogemuste ja nõuannete järele peaks meie peatoiduks olema: kartul, rukkileib, suhkur, piim, tangud, jahu, erned, oad, wõi, margariin ja seapekk.

Üldse soowitab ta meie toitluse lihtsus- tamist. Ta ütleb: „Milleks 2—3 rooga ühels söögiks, on küllalt ühest, kui see on hästi walmistatud. On inimesi, kellel on arwamine, kui nad liha pole söönud, siis pole nad üldse söönud — kuid see arwa- mine on ekslik.“

Dr. Hindhebe soowitab lõunaks: kartu- leid kastega, siis piimasuppe tangu ehk aiawiljaga. Shtueineks wõileiba, kus wõi asemel wõib ka margariin ehk searasw olla. Leiwatõrwaseks soowitab ta mitme- suguseid kartulisalateid, juustu, moosid, suwel salatit, rebiseid, tomateid.

Shtusöögile pealejoomiseks soowitab dr. Hindhebe klaas piima ehk teed.

Teed wõib suwel ise korjata, wälja- walik sel alal on suur: maasikad ja wa- barnad ning nende dieid, õunakoored jne.

Ka hommitueineks soowitab dr. Hind- hebe wahelbust. Mäiteks paar korda nädala kohwi, paar korda piima, paar korda putru ja kord leiwasuppi.

Dma raamatut lõpetades ütleb dr. Hind- hebe: „Ma ei taha kaugelki ütelda, nagu oleks see ideaalne, õige ja eestujulik, kuid minu ülesanne ja eesmärk on näidata ja õpetada neile, kes päewas wast ainult 30—40 kop. ehk weel wähem wõiwad toidu peale kulutada, et need mitte näl- gida ei tarwitseks.

Toitlustüsimus on weel sõõbis ala, mis töömehi ootab. Iseäranis suurt rõhku tuleks selle peale panna just kollektiiv- ja nõukogumajapidamistes ja kommunaades. Eriti tuleks just seal unte toitmisewiisi- dega katseid teha ja sealte laudu neid saawutusi ka laiematele hulladele edasi anda.

Kuidas lihtsaid ja maitsevaid toite valmistada

Gautatud värsked kapsad ja seened

1 pea kapsaid (kestmine), $\frac{1}{3}$ liitrit soola-
tud või värsked seeni, 2—3 supil. vööid,
2 kl. haput koort, 2 sipulat, 1 lt. aiavilja-
või lihaleent, 2 spl. jahu. — Seeni paar
tundi leotada, siis peeneks hakida. Kapsa-
pea lõigatakse väikesteks tükkideks. 1 spl.
rasva või taimevõid sulatatakse pajas
ära. Sinna pannakse siis kord kapsaid,
selle järele seeni, jälle kapsaid ja seeni,
kuni kõik pajas on, siis lisatakse järel-
jäänud või peale, kooritud ja peeneks lõi-
gatud sibul juure, kallatakse leent või teema-
wett ühe liitri võrra peale ja lastakse
väiksel tulel kaane all $1\frac{1}{2}$ —2 tundi hau-
duda. Selle järele lisatakse jahu, mis
hapu koore sisse segatakse, ja lastakse veel
vähe aega keeda. Süüakse teedetud kar-
tulite ja salatiga.

Segasupp (rasvolut)

6 haput kurki, 2 porganbit, 1 pastinakk,
1 seller, 1 peterjell, 1 porrosisibul, 1 väike
kaalikas, 1— $1\frac{1}{2}$ liitri kooritud kartuleid,
1 loorberileht, $\frac{1}{4}$ naela odratangu, 1 spl.
vööid, 1 klaas hapukoort, $2\frac{1}{2}$ —3 lt. wett. —
Wesi aetakse keema, lisatakse puhastatud ja
peeneks hakitud juurviljad ja kurgid juure.
Kui need poolpehmed on, siis lisatakse
odratangu, kartulid, loorberileht juure.

Kui supp valmis, lisatakse vööid, hapukoort,
tilli ja peterjelli juure.

Werekäbid (jahuga)

$\frac{1}{3}$ lt. werd, $\frac{2}{10}$ wett, 50 grammi neeru-
rasva, 100 grammi pekki, 1 sibul, soola,
pipart, worstirohtu, odrajahu. — Weri
lastakse läbi sõela ja segatakse weega. Si-
bul hakitakse ja praetakse neerurasvas
pruuniks. Peck lõigatakse väikesteks tük-
kideks, praetakse helepruuniks ja segatakse
werele juure. Lõpuks kastetakse odrajahu
niipalju, et lõwa taiguks saab. Taigu
tehakse väikesed kätid ja teedetakse soola-
wees. Süüakse soojalt sibula ja hapukoore
kastega.

Werekäbid (tangudega)

1 lt. werd, 300—500 gr. pekki, $\frac{1}{2}$ lt.
odratangu, 1 sibul, odra-, nisu- või rukkijahu,
wähe pipart ja soola. — Tangud
teedetakse 1 lt. wee sees ühes peeneks lõigatud
pekitükidega pehmeks. Weri turnatakse
jähtunud pubru hulka, lisatakse maisse järele
pipart ja soola ning niipalju odra-, nisu-
või rukkijahu juure ja segatakse niitana,
kuni ta leiwataigna sarnane saab. Wor-
mitakse jahus keerates rufika suurused kätid
ja pannakse paraja soolaga teema wette ja
teedetakse 25—30 min. Süüakse witsu-
dels lõigatuna praetult koorekastes ja pa-
lusalatiga.

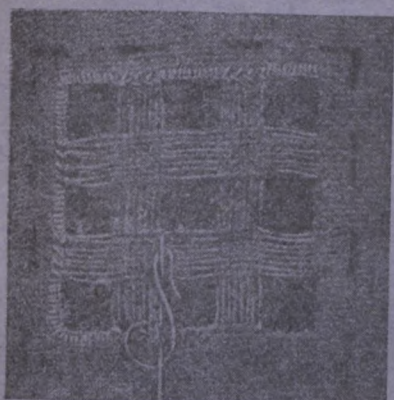
Kuut- ehk kahekordne pilu

on niisugune, kus lõn-
gad kistakse wälja nii
koe kui ka lõime suu-
nas. Et pilu ääred ei
hakkaks karwendama
wäljakistud lõngade
eemaldamisel, õmmel-
dakse nad üle nõõp-
angu pistel. Pilt 1-a
näitab äärte õmmel-
mist wafakult ja pilt
1-b paremalt poolt.
Lõngad lõigatakse alles
siis ära, kui äär juba
on õmmeldud. Wälja-

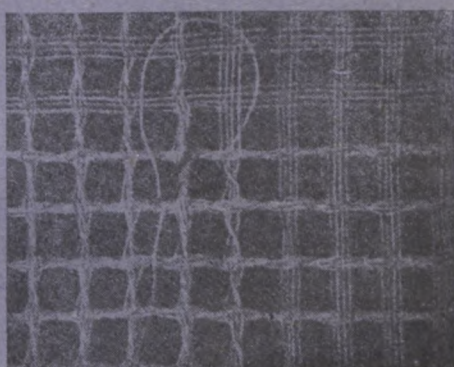

pilt nr. 1-a.

kistawate lõngade arv
oleneb siingi muustrist
ja riide jämedusest.
Pilt 2 kujutab kahe-
kordset pilu, kus on
wälja kistud wõhem
ja sisse jäetud rohkem
lõngu, mille tõttu moo-
dustuwad kitsad pilu-
ribad ja nende wäkel
riidest ruudukesed; sis-
sejätud lõngade ühen-
damisel tarwitatakse
üht lihtpiludest. Kui
aga lõnga on kistud

Pilt nr. 1-b.

Pilt nr. 3.

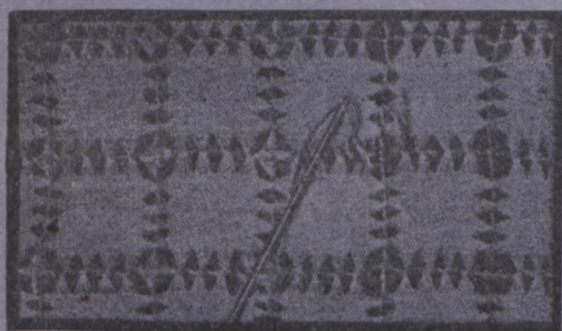
Pilt nr. 5.

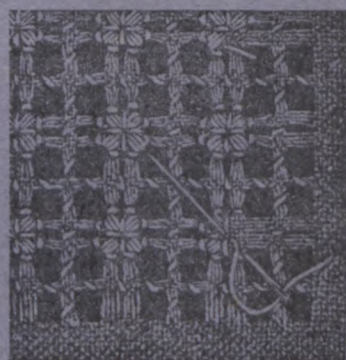
Pilt nr. 4.

Pilt nr. 6.

Pilt nr. 2.

Pilt nr. 7.

rohkem wälja kui jäetud sisse, siis ei taha sissejäetud lõngad muidu hästi püsida, kui nad pole üle õmmeldud mitmelefishitel pistetel, nagu näitavad pildid 3, 4, 5 ja 6.

Pildil 7 on näha, et muustrile lisaks on võetud veel riideruudute üleõmblemine, mis märksa tõstab pilu vastupidavust.

Wastutaw: Toimetuse-kolleegium. Wäljaandja: „Külwaja“ (изд. „Кюльвая“).

Hind 15 kop.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR